

ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ПРОЕКТУ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ І ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Моніторинг довкілля – комплексна науково-інформаційна система регламентованих періодичних безперервних спостережень, оцінки та прогнозу змін стану навколишнього природного середовища з метою виявлення негативних змін і вироблення рекомендацій з їх усунення або послаблення.

Моніторинг довкілля здійснюється у відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України № 391 від 30 березня 1998 р. «Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля». Система моніторингу спрямована на: удосконалення рівня вивчення і знань про екологічний стан довкілля; покращення оперативності та якості інформаційного обслуговування користувачів на всіх рівнях; підвищення якості обґрунтування природоохоронних заходів та ефективності їх здійснення; сприяння раціонального використання природних ресурсів та екологічної безпеки, сталого розвитку. Для цього проводяться систематичні спостереження за складовими природного середовища: атмосферне повітря, ґрунти, води тощо, аналізується його стан та надається прогноз щодо можливих змін.

Основною метою прогнозу є оцінка можливої реакції навколишнього природного середовища на прямий чи опосередкований вплив людини, вирішення задач раціонального природокористування у відповідності з очікуваним станом природного середовища.

При проведенні моніторингу за реалізацією рішень проекту містобудівної документації необхідно аналізувати відхилення фактичних показників чисельності населення села від проектних на поточний період, здійснювати контроль за відповідністю реальних обсягів житлового будівництва, будівництва об'єктів інженерної інфраструктури, соціального та побутового обслуговування, розвитку озелених територій проектним рішенням. Порівняння цих даних між собою, дасть реальну картину досягнутого рівня показників житлової забезпеченості, забезпеченості установами і підприємствами повсякденного і періодичного обслуговування, об'єктами інженерної інфраструктури, що дозволить визначити недоліки і порушення, що негативно впливають на комфортність проживання населення, і обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню.

У сфері охорони повітряного басейну необхідно перевіряти:

- виконання планувальних заходів (зміни в планувальній організації території села, спрямовані на забезпечення санітарно-гігієнічних вимог до її функціонального зонування; створення та озеленення нормативних санітарно-захисних зон для промислових підприємств та інших виробничо-комунальних об'єктів; розвиток вуличної мережі та об'їзних доріг для транзитного транспорту; створення системи захисного озеленення);

- виконання технологічних та санітарно-технічних заходів (впровадження

нових мало- та безвідходних технологій на промислових підприємствах, модернізація існуючих об'єктів тепло-енергопостачання, впровадження теплових установок сучасного типу з використанням природних джерел енергії, тощо);

Контроль за охороною водних ресурсів включає нагляд за відведенням та очищенням поверхневих стічних вод з території села, своєчасним будівництвом локальних очисних споруд зливової каналізації та ефективністю їх роботи, встановлення меж прибережних захисних смуг та додержанням на їх території режимів господарської діяльності, благоустроєм водних рекреаційних зон.

Ефективність роботи систем водопостачання та каналізування визначається за результатами лабораторних досліджень якості питної води та води водних об'єктів в пунктах водокористування населення за хімічними та бактеріологічними показниками.

Спеціалізовані лабораторії органів санітарно-гігієнічного контролю повинні вести облік найбільш потужних джерел шуму, вібрації та електромагнітних випромінювання на території села.

Для підвищення якості оцінки антропогенного впливу території на навколишнє природне середовище та здоров'я населення, прогнозування стану екосистем та досягнення їх екологічної рівноваги необхідно щорічно проводити поглиблений аналіз лабораторних досліджень стану атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунту. Для цього доцільним є налагодження в села системи моніторингу навколишнього природного середовища (повітряний та водний басейни, ґрунт, надра, фізичні фактори впливу) з організацією стаціонарних постів та пунктів контролю в межах житлової, промислової та рекреаційно-оздоровчої зон.

У разі виявлення систематичних відхилень від гігієнічних нормативів складових довкілля необхідно здійснювати аналіз захворюваності населення села з метою виявлення негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення, використовуючи в тому числі статистичні дані. Для цього необхідно внести зміни в статистичну звітність у сфері навколишнього середовища для отримання статистичних даних по кожному населеному пункту Шполянського району окремо.

Проблема відсутності статистичних даних по окремому населеному пункту, є спільною по всій країні. Для кожного рівня стандартних процесів планування має бути відповідний рівень офіційної екологічної звітності для кожного населеного пункту окремо, щоб органи планування (та інші відповідні зацікавлені сторони) мали достатню детальну інформацію з офіційних джерел. Одним із варіантів реалізації даного завдання може бути створення штатної одиниці в складі виконавчих органів, що забезпечить збір та аналіз екологічних даних по території села. Для цього необхідно керуючись принципами місцевого самоврядування зобов'язати всіх суб'єктів господарювання в межах міста надавати щорічно в текстовому та графічному форматі інформацію про: кількість та місце розташування стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря; межі санітарно-

захисної зони; об'єм викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та дотримання ГДВ; об'єм утворення відходів, наявність МВВ та об'єм накопичення відходів; об'єм скидів стічних вод та їх відповідність встановленим ГДС.

Здійснення моніторингу впливів виконання документа державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дасть можливість своєчасно виявляти недоліки і порушення, що негативно впливають на комфортність проживання населення, і обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню а також проводити інформування громади міста про стан реалізації містобудівної документації, поточні ускладнення та прогностичні терміни їх усунення.

Можлива структура моніторингу стану компонентів НПС окреслена в Таблиці 11.1. та 11.2.

Таблиці 11.1.

Структура моніторингу стану компонентів НПС села Сигнаївка

Об'єкт моніторингу	Параметри моніторингу	Періодичність	Суб'єкт моніторингу	Індикатори результативності
Атмосферне повітря	Вміст забруднюючих речовин у вихлопних газах автотранспорту	1 раз на рік	Станції технічного обслуговування, Шполянська міська об'єднана територіальна громада	Відповідність: статті 9, 10, 17 ЗУ «Про охорону атмосферного повітря», ДСТУ 4276:2004 та ДСТУ 4277:2004
	Вміст забруднюючих речовин у межах СЗЗ підприємств	1-2 раз на рік або за заявою місцевих жителів	ГУ Держпродспожив служби в Черкаській області, Державна екологічна інспекція Черкаської області, Шполянська міська об'єднана територіальна громада	«ГДК хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць» від 03.03.2015р.
Вододжерела	Вміст забруднюючих речовин у водоймах	2 рази на рік, раз на три місяці	ДУ «Черкаський ОЛЦ МОЗ України», Шполянська міська об'єднана	ДСанПін 2.2.4-171-10

			територіальна громада	
Ґрунти	Вміст поллютантів, хвороботворних бактерій в ґрунті при забудові ділянок	Перед початком проектування, будівництва	ГУ Держпродспоживслужби Черкаської області, Шполянська міська об'єднана територіальна громада	ДСП 173-96, додаток 11
	Агроекологічний моніторинг с/г земель: фізико-хімічні, агрофізичні, агрохімічні, мікробіологічні властивості	У залежності від показника: від 2-3 разів за сезон до 1 разу на 2-3 роки	Шполянська міська об'єднана територіальна громада	У відповідності до розроблених методик
Відходи	Кількість утворених, зібраних відходів та відправлених на переробку, кількість зібраної вторинної сировини	Щомісячно	Шполянська міська об'єднана територіальна громада	У відповідності до ЗУ «Про відходи», діючих галузевих методик
Зелені насадження	Площа озеленених територій, санітарний стан насаджень	1 раз на рік	Шполянська міська об'єднана територіальна громада	У відповідності до Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України
Соціальне середовище	Позитивний настрій жителів села, нейтральні або позитивні публікації у ЗМІ	1 раз на рік або за потребою	Шполянська міська об'єднана територіальна громада	З використанням розроблених у соціології методик

Забруднення атмосферного повітря

№	Екологічний індикатор	Одиниця виміру	Значення
1.Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря			
1.1	Загальний обсяг викидів від стаціонарних і пересувних джерел	тонн	
1.2	Загальний обсяг промислових викидів від стаціонарних	тонн	
1.2	Обсяги промислових викидів від стаціонарних джерел за окремими забруднюючими речовинами (якщо такі виробляються) :	тонн	
	суспензовані тверді частинки		
	діоксид та інші сполуки сірки		
	сполуки азоту		
	оксид вуглецю		
	неметанові леткі органічні сполуки		
1.2	Обсяги промислових викидів від стаціонарних джерел за основними видами економічної діяльності	тонн, % від загального обсягу викидів	
1.3	Загальний обсяг викидів від пересувних джерел забруднення	тонн, % від загального обсягу викидів	
1.3	Обсяг викидів від пересувних джерел забруднення за окремими забруднюючими речовинами:		
	суспензовані тверді частинки		
	діоксид та інші сполуки сірки		
	сполуки азоту		
	оксид вуглецю		
	неметанові леткі органічні сполуки		
1.4	Щільність викидів в атмосферне повітря по відношенню до території області, ОТГ	т/км ²	

1.5	Кількість викидів в атмосферне повітря на одну особу, що проживає	кг/на душу населення	
2.Якість атмосферного повітря в міських населених пунктах			
2.1	Кількість випадків перевищень ГДК середньодобових для вмісту забруднюючих речовин у базовій мережі спостережень, в тому числі за забруднюючими речовинами:	% від загальної кількості проб	
	пил	% проб з перевищенням ГДК	
	окиси азоту		
	сірководень		
	окис вуглецю		
фенол			
2.3	Концентрація забруднюючих речовин в атмосферному повітрі (за основними забруднюючими речовинами)	мг/м ³	
2.4	Концентрація забруднюючих речовин в атмосферному повітрі (за основними забруднюючими речовинами)	частка ГДК	

Зміна клімату

№	Екологічний індикатор	Одиниця виміру	Значення
1.Викиди парникових газів			
1.1	Обсяги викидів за основними показниками:		
	діоксид вуглецю	тонн	
	метан	тонн	
	оксид азоту	тонн	

Водні ресурси

№	Екологічний індикатор	Одиниця виміру	Значення
1.1	Загальний об'єм забору прісних вод у цілому, в тому числі:	м ³ /рік	
	об'єм забору прісних поверхневих вод		
	об'єм забору прісних підземних вод		
1.2	Використання прісних вод в цілому, в тому числі:	м ³ /рік	
	виробничі потреби		
	побутово-питні потреби		

	сільськогосподарські потреби		
	інші		
1.3	Використання прісних вод у цілому, в тому числі за основним видом економічної діяльності	м ³ /рік	
1.4	Використання води у розрахунку на душу населення	м ³ /рік на душу населення	
1.5	Індекс експлуатації водних ресурсів (відношення загального об'єму водозабору до загального обсягу ВРПВ)	% від ВРПВ	
	2. Побутове водовикористання у розрахунку на душу населення		
2.1	Об'єм води, що використовується для задоволення господарсько-питних та інших потреб населення в цілому	м ³ /рік на душу населення	
	3. Якість питної води		
3.1	Частка проб питної води, що не відповідає нормам якості питної води, в тому числі:	% від загальної кількості перевірених проб	
	за фізико-хімічними показниками		
	за бактеріологічними показниками		
3.2	Частка проб питної води, що не відповідає нормам якості питної води, в тому числі:	% від загальної кількості перевірених проб	
	у системах централізованого водопостачання		
	за санітарно-хімічними показниками		
	за бактеріологічними показниками		
	в джерелах децентралізованого водопостачання		
	за санітарно-хімічними показниками		
	4. Забруднення стічної води		
4.1	Скидання зворотних вод, усього, в тому числі:	м ³ /рік	
	у поверхневі водні об'єкти		
	у підземні горизонти		
	у накопичувачі		
4.2	Скидання зворотних вод у поверхневі водні об'єкти, усього в області, з них:	м ³ /рік	
	нормативно очищених		
	нормативно чистих без очищення		
	забруднених		

4.3	Скидання забруднених зворотних у поверхневі водні об'єкти в цілому, в тому числі:	м ³ /рік, % від загального об'єму скинутих стічних вод	
	забруднених зворотних вод без очищення		
	недостатньо очищених зворотних вод		
4.4	Скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти у розрахунку на одну особу, що проживає	м ³ /рік	